

OPINIONS

Nº 43 - Any 2013

Una trucada...

Sona el telèfon:

- ¿Sí...?

- ¿Merceditas...?

- ¡¡Sí!!

- *Reina: no saps l'alegria que tinc de sentir-te. Fa més d'una hora que intento parlar amb tu. He trucat a quasi tots els telèfons que tinc apuntats i en tots llocs m'han dit el mateix. <<S'ha equivocat>>.*

- *¡Hola mongeta, què hi ha de nou! (mongeta és el diminutiu de monja amb que l'anomeno de manera afectuosa: té 87 anys).*

- *Una cosa molt important Merceditas: El meu cap té la tossuderia de no recordar ni el que he dinat avui i, últimament no conec a monges, amb les que diuen, havia conviscut durant anys. Si no vens aviat, pot passar que no sàpiga qui ets... ¿Ets molt lluny? ¡Em faria tanta il·lusió poder passar una estona amb tu! Ets l'única de qui guardo un gran record i molta estima i tu, ¿m'estimes encara?*

- *"Mongeta", ¡ja sap que sí!*

La conversa es va allargar tot el que donava la repetició del mateix, agreujat per un audiòfon que, segons ella, no li anava bé i era el culpable de que capgirés paraules emeses per mi.

- *"Mongeta..." No ens entenem, vindré la setmana que ve. Una abraçada molt forta.*

Després de tallar la comunicació el meu cap anava a cent per hora. Records... records... ¡¡¡Quants records!!!

Fins gairebé els sis anys, vaig viure, molt estimada, a casa d'una tieta. Però, després d'un consens familiar es va creure oportú que, amb el Nº 13, (número amb el qual es van marcar totes les meves pertinences) ingressés en un internat situat a Olesa de Montserrat.

Un internat que seria casa meva durant dotze anys, estiu i hivern els set dies de la setmana, menys... un lapse intermedi de tres mesos, quan en tenia set, que vaig passar en un hospici de Sabadell, regentat per monges carmelites..

D'aquests mesos només tinc petits records però... intensos.

Ens feien llevar a dos quarts de sis del matí, ens vestíem i, després d'una rentada de mans i cara, anàvem a buscar una galleda; l'omplíem d'aigua i ¡au! a fregar de genolls a terra, sempre, sota la vigilància d'alguna monja. Aquest fet, era el prelude de la missa diària que oíem a les set del matí.

Un dels dies que tinc més present, va ser el dia de la Puríssima. El sacerdot celebrant, duia una casulla blau cel, (llavors era l'únic dia de l'any que es portava d'aquest color; deien que era en honor a la Verge i representava la seva puresa).

Jo estava molt refredada, em rajava el nas abundantament i no portava mocador. El meu patiment va ser immens, doncs sabia que, si em fregava el nas amb la màniga de l'uniforme, després l'hauria de rentar. Malgrat saber-ho... era tanta l'abundància de secreció nasal que no me'n vaig poder estar.

Com que sempre hi ha algú disposat a fer mèrits davant d'un superior o superiora, delatant un fet encara que no tingui cap importància; vaig rebre el càstig previst per aquestes ocasions.

També recordo que, molts dies, a l'hora de dinar ens donaven unes patates bullides, quasi crues, plenes d'all i julivert i sense "tall". L'estipendi que rebien les monges per la nostra alimentació, no donava per més, cosa que repercutia també a l'hora del berenar. Ens posàvem "en fila" per rebre uns quants cacauets que, havien de servir per enganyar la gana fins l'hora de sopar. Sempre hi havia empentes per ser les primeres, doncs en moltes ocasions, les que érem a la cua de "la fila", al parar la mà per rebre'ls, ens trobàvem que, qui els repartia deia... ¡s'han acabat!.

Algun dia, com un gran esdeveniment, avisaven que ens portarien a passejar. ¡¡Quines corredisses per ser les primeres en agafar d'un armari, un uniforme de festa i sabates (tot patrimoni de l'hospici) que ens semblava podien anar bé per la nostra mida!!. Els uniformes eren grandiosos però el cinturó ho arreglava. Les sabates era diferent. En alguna ocasió, les que ens "tocaven" eren grans i, llavors, anàvem en xanquetes. D'altres, a l'inrevés, eren petites però... ¡¡com fèiem encabir els peus!! El dur-los encongits, era un sacrifici durant la passejada i després, quedaven adolorits fins l'endemà, però, la qüestió era sortir una estona d'aquell cau infest, molt net, degut al nostre esforç però que, malgrat jo era una nena petita, m'adonava d'un tuf tan ple de maldat, que quasi es mastegava.

Als voltants de Nadal hi va haver un concurs de Nadales en el qual, van participar tots els col·legis; hi havia l'al·licient que, el guanyador, rebria una quantitat important de diners

En representació de l'hospici em van escollir per fer un sol cantant l'Adeste fideles en llatí i, alhora, xiuxiuejaven la resta de les nenes. Van ser tants els aplaudiments, que vaig haver de repetir el cant, dues vegades. Però... malgrat l'èxit, no vam guanyar.

El comentari, ple d'indignació, de les monges va ser que: s'havia premiat el col·legi on cantava la filla de l'alcalde perquè, aquest, era "de falange".

Al no rebre els diners del premi, vam haver de menjar, molts dies, únicament, les maleïdes patates.

Durant el temps que vaig ser a l'hospici no vaig veure cap familiar. ¡¡Quanta soledat i sensació de desamparament, quant enyorament, quanta tristesa, quantes llàgrimes contingudes i vessades...!!

Però... el dia de Nadal, vaig tenir la grata sorpresa que un parent em va anar a buscar.

En arribar a casa tothom va quedar esparverat, feia veritable pena. Estava seca com un clau i m'havien tallat unes precioses trenes que m'arribaven fins la cintura. Malgrat haver-me deixat els cabells a ran d'arrel, portaven "forasters". La boca era plena de malures i, les mans, inflades per penellons, degut a l'aigua freda de fregar.

A pesar de l'aparença calamitosa de l'arribada, en el moment de seure a taula, la tieta havia fet el miracle de convertir-me en una personeta nova. Neta de cos, em va posar un vestidet de la seva filla que, malgrat era vellet... em va semblar preciós.

Però... en tornar a sentir el caliu que dóna l'estar en família... vaig esclatar en un plor sense consol. Un plor que era una barreja d'alegria i de tristor. Alegria perquè després de tant temps pensant que m'havien oblidat... tornava a estar amb els meus. Tristor perquè en uns segons va passar pel meu cap tot el que havia arribat a patir.

No vaig tornar a l'hospici. Però aquest temps, ha quedat dins meu, com una cosa esperpètica.

Després de reis, la superiora, (que m'havia expulsat del col·legi perquè la meua mare no podia córrer amb tota la despesa que jo ocasionava) em va tornar a admetre. Havia trobat una ànima bona que durant tot el temps que van durar els meus estudis al col·legi, va contribuir amb una aportació econòmica.

Durant anys, degut a circumstàncies, vaig perdre el contacte amb les meves monges. També degut a circumstàncies, el vaig recuperar i, fins avui, encara persisteix.

He anat a veure a "la mongeta". Ha valgut la pena. ¡¡Ha estat tan contenta!! hem anat tota l'estona de bracet i no parava de dir-me el feliç que se sentia. No callava evocant anècdotes que havíem viscut plegades. Semblava mentida que la seva ment encara tingués present, amb tanta exactitud, el referent al col·legi d'aquells temps.

Tot passejant pel jardí comentàvem que, llavors i durant molts anys, era ple d'una gran quantitat d'arbres fruiters: nesprers, codonyers, llimoners, una figuera, un magraner, un caquí, un mandariner, i dos palmeres altíssimes que feien uns dàtils molt dolços. (Avui ha estat empetitit per l'edificació d'un geriàtric per religioses de la seva ordre i per una gran escala d'emergència).

A part dels arbres, era ple de rosers i lliris que, durant el mes de maig, dedicat a la Verge Maria, fèiem servir com ofrena a La Moreneta que presidia la capella. Acompanyàvem l'ofrena amb cants dedicats a Ella i, rebíem cada dia una estampa, amb una oració al darrera. Moltes, encara les guardo al costat d'altres que regalaven les monges amb motiu d'algun aniversari. També guardo el missal que utilitzava per assistir a la missa diària que deia Mn. Ramón a les set del matí. Un missal de pell negra gravada i molt prima, amb el cantell vermell i fulls que semblen de seda. El tinc a la vista i només em cal allargà el braç per fullejar-lo, tot rememorant, amb un punt de nostàlgia, aquells temps.

A les dotze del migdia, hi havia la pregària de l'àngelus i cada tarda, anàvem a l'església a resar el rosari amb la corresponent lletania, en llatí, acabada amb un oremus que... encara recordo.

I... no puc deixar "al tinter" novenes, trisagis, l'exposició del Santíssim, Via Crucis diari durant tot el temps de Quaresma, exercicis espirituals... Vaig acumular tantes pregàries que, ben segur, quan em mori, si hi ha cel, serviran de passaport per travessar, sense cap impediment, la porta d'entrada.

Des del jardí, és veia el que havia estat el menjador i vam recordar que, durant anys el pa que menjàvem era negre. El blanc, només el donaven per Sant Josep de Calassanç, patró de l'Escola Pia i, pel sant de la Superiora, (que per cert, li havien posat en el moment de fer els vots perpetus un nom ben estrafolari. "Madre Corazón de Jesús y del buen consejo"). Malgrat no eren temps de prosperitat, sempre a l'hora de dinar hi va haver tres plats: sopa, una tall de carn o peix acompanyat de patates, o alguna llegum, o salsa i, al darrera, un platet d'enciam amb una sardina de llauna o mig ou dur, o tonyina o un tallet de botifarra blanca o negra, tot això, culminat amb una peça de fruita.

En el menjador hi havia finestres a través les quals es veia el jardí, però, a la cuina, només n'hi havia una que donava a un lloc on les monges hi tenien gallines. En alguna ocasió, trobàvem dins la salsa, algun "foraster" que aterrava dins la cassola de torn atret per l'olor i, encuriòsit per saber quin gust tenia el sofregit que es cuinava. Com que posar el nas allà on no et demanen, tard o d'hora, porta males conseqüències, el pobre insecte acabava formant part del "condiment".

En arribar la salsa a taula; avisàvem a la monja encarregada del menjador, de l'intrusisme d'aquell petit ser i, malgrat que les potes eren visibles, l'agafava i el refregava amb els dits tot dient, que era ceba que s'havia cremat. Ens vam acostumar a deixar en una bora del plat la "ceba cremada" i, a trobar boníssima la salsa "condimentada" on hi sucàvem una bona llesca de pa.

Al tard, quan marxaven les externes, estudiàvem amb un llum de carburo. Feia un fred que pelava, no hi havia calefacció i ens escalfàvem al voltant d'un petit braser assegudes formant un cercle. Després de sopar i d'una estona de "recreo", arribava l'hora d'anar a dormir i trobar uns llençols ¡¡tan humits!! que semblaven molls. Només quan estàvem malaltes ens caldejaven el llit amb un parell de totxos refractaris, que prèviament havien estat fent companyia a les brases de la cuina econòmica.

El dormitori: constava de llits voltats cada un d'ells amb baldaquí, separats per una petita tauleta de nit i una cadira. Donava a un bany on, durant anys, només hi va haver un vàter i 8 lavabos que havíem de compartir les internes (la banyera i el bidet van ser instal·lats quan ja tenia onze anys). Un cop al mes, dins un cossi gran, de ferro, ens banyàvem en dos torns una darrera l'altra per aprofitar l'aigua, però... amb calcetes i samarreta, doncs, el fer-ho despullades, era... "un pecado contra la modestia". Podeu imaginar el color i la densitat de l'aigua després del bany de l'última interna...

La "meva mongeta" plorava cada vegada que recordàvem alguna cosa i jo li estrenyia fortament el braç tot dient que no plorés, que érem afortunades en poder fer remembrança de tants fets...

La campana va sonar anunciant el rés de Vespres i ens vam haver d'acomiar. Les dues sospitàvem que podia ser un adéu definitiu i ho vam fer amb una abraçada estreta, ¡¡ molt, molt estreta!! Jo, amb el cor malmès. Ella, amb una mirada plena d'estima i alhora de tristesa... La tristesa que deu ocasionar el pensar que potser és l'última vegada que la lucidesa t'ha fet costat i que, a no trigar, deixarà de ser la teva companya.

Una opinió personal

Podria semblar amb aquest escrit que guardo ressentiment pels fets que em va tocar viure en una època de la meua vida... ¡¡Lluny de la realitat!!

[Deixant de banda l'evocació desagradable del pas per l'hospici. Guardo un gran record del meu col·legi. Em vaig sentir feliç a pesar d'haver rebut moltes injustícies i de no haver pogut fruit d'algun fet del que sí gaudien les companyes perquè la seva posició econòmica ho permetia. Per sort, la gelosia, no va fer mai en mi, acte de presència.

Era la primera en tot, en els estudis i... fent maleses. També m'agradava dir les coses pel seu nom i un bon munt de vegades a l'hora d'esbarjo, com a càstig, havia d'escriure en una llibreta, centenars de frases com <<soy una respondona>> o <<callaré en clase>> això va ocasionar que la meua fotografia no ocupés, mai, un lloc, en el "Cuadro de Honor". Malgrat tot, era l'única, a qui les monges anomenaven, sempre pel nom i en diminutiu. No ho van fer mai pel cognom com a la resta de nenes. Aquest fet, em feia sentir "privilegiada" i, alhora... estimada.]

Potser el no tenir una infantesa i adolescència fàcils m'ha servit per assaborir i valorar en el decurs de la vida, el mínim detall de coses materials com, l'aigua calenta, la calefacció, la comoditat d'una butaca, el poder desplaçar-me en cotxe propi i, tantes altres...

En quant a les vivències emocionals desventurades que podien haver-me condicionat, van servir per enfortir-me i ajudar a suportar, fins avui, situacions que m'han fet molt mal, en les quals, m'he trobat indefensa i amb un gran sentiment d'impotència produint-me alhora, una gran aflicció on el meu cos, el meu cap i el meu cor, han arribat quasi, al límit de la seva resistència.

Però, que no guardi ressentiment envers què, o qui ha estat causant dels meus infortunis, considero no és mèrit propi. He arribat al convenciment que, la rancúnia, la covardia, l'odi, la gelosia... i en contraposició l'amor, la generositat, la valentia i la capacitat de perdonar... són sentiments que no escollim ni podem anar a comprar en un comerç, els portem a dins abans de ser infantats. Per tant, el creure que la manera de comportar-nos està sotmesa, d'entrada: a una genètica i a uns cromosomes i, posteriorment, a la cultura d'on hem crescut, a la família, l'educació, la societat, l'entorn... i que, tot plegat, predisposa a cada individu a actuar d'una manera o d'una altra... m'ha servit per escoltar i poder entendre, sense emetre judicis... lo comportament dels altres.

Un tema apassionant digne d'un debat, que no es pot resumir en quatre paraules.

Sembla mentida com pot fer ressorgir records i posar els nostres pensaments al dia.....

Una trucada.

Mª Mercè Usón

